lijkt ons dit echter niet, daar uit den aard der zaak de winst in de gegeven volgorde kleiner zal worden en het slechts van toeval afhangt welke partij dit treft. Wel kan het nut hebben de kosten 4 en 5 afzonderlijk te overzien, wellicht in zekere beleggingseenheid (M^2, ton draagvermogen,) om te rekenen ofschoon ook de beteekenis daarvan betrekkelijk is door den invloed, die de verschillende ligging, verschillende outilleering enz. noodzakelijk zal hebben.

Waar het eene vergelijking geldt dient men erop te letten, dat door de ontvangsten uit eigen pand tevens eene rente over de in dat pand gestoken kapitaal dient te worden opgebracht. Voor dat doel kan het gewenscht zijn een vaste, behalve de exploitatiekosten ook deze rente dekkende, huursom aan te nemen en daarvoor de rekening „Exploitatiepand'' te crediteeren.

De huur der vreemde pakhuizen is per maand bekend, ook al zou ze anders betaald worden.

De maandelijks verschuldigde bewaarloonen in andere veemen zijn te berekenen op de wijze als boven omschreven voor te ontvangen bewaarloon.

Men kan dus maandelijks boeken, bijv.:

Kosten Opslagruimte
aan Exploitatie Pand
„ Huur vr. panden
„ Bewaarloon vreemde veemen.

b I 7, Door het bijhouden der mutaties is het maandelijksche kostende bedrag gemakkelijk vast te stellen en tegenover de werkelijke betalingen te boeken.

B I 11, 14 blijkt uit de ingezonden nota's, die in een notaboek (te vergelijken met verkoopboek) worden verzameld.

B I 12, 13. De in datzelfde boek voorkomende in rekening gebrachte bewaarloonen en assurantie geven niet het juiste bedrag der opbrengsten aan, doch moeten verrekend worden op de wijze als onder a 5 omschreven.

B II 1, 2 zie b I 1 en 8.

B II 3. Het zelf vastgesteld autotarief wordt op dezelfde wijze verrekend om onder B III tegenover de betaalde autokosten gesteld te worden.

B II 5 zie B I 12 en 13.

B II 4 zie B I 2, 3, 9 en 10.

Een percentsgewijze omslag dezer kosten heeft betrekkelijk weinig doel vooral in verband met de groote moeilijkheid om in een bedrijf dat zoo weinig door eene capiciteit beperkt is eene normale bedrijfsdrukte aan te nemen.

Om dienzelfden reden zouden we de onder IV genoemde kosten maar eenvoudig in hun geheel en in onderdeelen gesplitst verzamelen en in totaal van de brutowinst aftrekken.

Hiermede meenen wij het schema te hebben aangegeven hoe de winsten in hare onderdeelen op korten termijn is vast te stellen. Het ontwerpen van een model, waarin dit overzichtelijk tot uiting komt, valt buiten het bestek van dit vraagstuk.

BEOORDEELING

L.L.V. Deze uitwerking bevat wel goede details doch mist geheel het karakter van een schema. De winstberekening op bewaring zou theoretisch wel uitkomen, doch is veel te omslachtig. Van de assurantie maakt U zich heel gemakkelijk af. Belangrijk is dat echter niet.

Op de debiteurenadministratie mist U voldoende interne controle.

6 punten.

STROOHALM. U houdt de twee afdeelingen meer dan noodig gescheiden. Zeker dient de debiteurenadministratie te worden gecombineerd.

U kunt ook al niet nalaten lineaturen te geven.

Gaat U eens na wat een werk het is, jaarlijks een nieuw ceelenboek in te richten.

Het vermelden van het boek, dat de werklieden meekrijgen om voor ontvangst te laten teekenen, terwijl U daarnaast slechts twee andere boeken in die afdeeling noemt, is wel een staaltje van onevenwichtige detailleering.

Met het winstoverzicht komt U er niet zonder meer.

4 punten.

EFFICIËNTIE

Red. L. POLAK

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

In deze rubriek, waarin door een langdurige ongesteldheid van den vorigen redacteur sinds geruimen tijd geen artikelen of mededeelingen zijn verschenen, willen wij allereerst twee feiten memoreeren, die zich korten tijd geleden hebben voorgedaan en die wij in het bizonder onder de aandacht van de lezers van dit tijdschrift wenschen te brengen. Deze feiten zijn:

1. De oprichting van het Nederlandsch Instituut voor Efficiency, waarvan de oprichtingsvergadering op 12 December j.l. in de Industrieele Club te Amsterdam heeft plaats gevonden.

2. Het besluit genomen door de Vereeniging van Ambtenaren der Gemeentefinanciën en de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel om van 19 Juni tot 19 Juli 1926 in het Stedelijk Museum te Amsterdam een tentoonstelling te houden, welke ten doel zal hebben inzicht te geven in de ontwikkeling van de moderne administratiën en strekken zal tot voorlichting van leiders en personeel bij de verschillende bedrijven werkzaam.

Het Nederlandsch Instituut voor Efficiency stelt zich ten doel het verzamelen en verbreiden van kennis omtrent efficientie methoden en in het bijzonder het samenbrengen en bevorderen van samenwerking van alle lichamen en personen, die bereid zijn aan de verwezenlijking van het doel mede te werken.

De vereeniging tracht haar doel te bereiken door:

a. het doen houden of aanmoedigen van voordrachten, congressen, cursussen en tentoonstellingen;
b. het verzamelen, verwerken en ter beschikking stellen van literatuurgegevens;
c. het uitgeven van geschriften en het doen of aanmoedigen van onderzoekingen;
d. het verstrekken van inlichtingen;
e. alle wettelijke middelen, welke bevorderlijk kunnen zijn aan het door de vereeniging beoogde doel.

Zooals men ziet heeft deze nieuwe Vereeniging zich in de wijze waarop zij wil trachten haar doel te bereiken, feitelijk geen enkele beperking opgelegd. Wil er werkelijk iets terechtkomen van de vele goede voornemens die in de bovenstaande punten tot uitdrukking komen, dan zal er door de verschillende leden met ijver en toewijding moeten worden gewerkt en zal men bovenal systematisch moeten te werk gaan. Wij gelooven dat, wat de wijze van arbeiden betreft, deze nieuwe Vereeniging een voorbeeld zal kunnen nemen aan de onlangs opgerichte Vereeniging voor Belastingwetenschap waar men, door het vormen van kleine studiecommissies voor de verschillende onderwerpen, begonnen is met de te bestudeeren stof te verdeelen. In die commissies zijn voor ieder onderwerp zooveel mogelijk specialisten in de te bestudeeren onderwerpen gekozen. Iedere commissie zal het

resultaat van haar arbeid aan het Bestuur rapporteeren en het Bestuur zal uiteindelijk beslissen wat geschikt en belangrijk genoeg is om algemeen bekend te maken. Vooral voor een Vereeniging waarvan het lidmaatschap krachtens hare statutaire bepalingen voor iedereen openstaat, zal het moeielijk zijn op andere wijze tot eenig practisch resultaat te komen.

Intusschen verheugen wij ons over het tot stand komen van deze Vereeniging, omdat zij in hoofdlijnen toch hetzelfde doel beoogt dat de Redactie van dit Maandblad met het instellen van deze rubriek reeds eenige jaren geleden trachtte te bereiken: wij stellen ons voor in deze rubriek onze lezers regelmatig van de wederwaardigheden van dit nieuwe instituut op de hoogte te houden.

Naast deze poging om het efficiëntiebegrip in de toekomst te propageeren en te versterken staat als tweede propagandamiddel de hierboven sub 2 genoemde tentoonstelling, de T.O.P.A. Vooral omdat deze tentoonstelling niet hoofdzakelijk gewijd zal zijn aan de moderne hulpmiddelen zelve, zooals die welke eenige jaren geleden te Amsterdam en te 's-Gravenhage werden georganiseerd, maar meer aan de resultaten die men thans reeds met deze moderne hulpmiddelen in de verschillende administraties heeft kunnen bereiken, zal zij belangrijk en uiterst leerzaam kunnen zijn. Wij hopen dan ook dat deze tentoonstelling door de medewerking van allen die tot haar slagen zullen kunnen bijdragen, een volledig succes moge worden.

Verspilling in de Automobiel-Industrie

De Heer *H. Meyer* schreef in De Telegraaf van Vrijdag 15 Januari naar aanleiding van de op dien dag geopende autoshow:

„Voor den tentoonstellingsbezoeker, zal het ditmaal zeer interessant zijn, na te speuren hoe de Europeesche constructeurs zich weren om de steeds toenemende Amerikaansche invasie het hoofd te bieden. Verscheidene hunner hebben zich met meer of minder gunstig gevolg toegelegd op een poging om massa productiemethoden te volgen en de prijzen daardoor op een lager niveau te brengen.

Zij zijn daar natuurlijk eerst mee begonnen toen het feitelijk al te laat was. Bovendien zijn de Europeesche fabrikanten tegenover hun Amerikaansche concurrenten zwaar gehandicapt door een in den loop van twintig jaren geconstrueerde zeer funeste gewoonte om ieder jaar met een aantal nieuwe modellen voor den dag te komen. De Europeesche mode eischte dat, of liever, de constructeurs meenden, dat hun cliënten zulks eischten. De praktijk heeft echter geleerd dat de cliënt nergens minder belang bij heeft dan bij een jaarlijksche radicale omwerking van het automobieltype.

De administratieve en technische rompslomp die met deze constructiewijzigingen annex is, wreekt zich in de praktijk bijna dagelijks. Immers, elke fabriek, die herhaaldelijk de modellen verandert, is verplicht, magazijnen vol reservedeelen van elk in omloop gebracht autotype op te stapelen, wat kapitalen verslindt.

Door minder serieuze constructeurs werd met dit principe de hand gelicht, met het gevolg dat men voor een wagen met eenige jaren dienst, niet of zeer moeilijk en dan nog ten koste van veel tijdverlies de noodige verwisselstukken kan bekomen.

Willen de Europeesche constructeurs dus met hun tijd meegaan, dan moet met dit eeuwig durende veranderen der modellen worden gebroken. Ook zullen zij, om in economisch opzicht tegen de Amerikaansche invasie bestand te blijven, zoo vlug mogelijk moeten overgaan tot het standaardiseeren van de zooveel honderden onderdeelen, die voor vrijwel elk auto-type gelijk- en gelijkvormig kunnen zijn.

Tot dusver was het een geliefkoosde practijk om de maten van alle motoronderdeelen, zij het slechts een fractie van een millimeter, te doen verschillen van concurreerende onderdeelen. Geen twee Europeesche fabrieken hebben bijvoorbeeld gelijke maten van zuigers of zuigerveeren. Op drie dozijn auto's vindt men drie dozijn verschillende maten van rijtuigveeren, veerbouten, spatborden, stangen. Geen radiator is aan den anderen gelijk. Geen moer en geen moerbout van merk A past op merk B. Geen enkele fabriek heeft dus ooit kans gehad al deze vrijwel onbeduidende dingen in het groot te vervaardigen of door één speciaalfabriek tegen minimaalprijs te laten maken.

Deze enkele voorbeelden zouden aan te vullen zijn met duizend andere, die alle het bewijs kunnen leveren, dat men in Europa tot dusverre vele dingen noodeloos gecompliceerd, noodeloos duur en noodeloos onpractisch heeft gemaakt.

Nu de auto hard op weg is een populair verkeersinstrument te worden, en zulks ondanks een hoog invoertarief, hooge belastingen en andere bezwaren, wordt het tijd dat de constructeurs aan de kleinigheden, die millioenen verslinden, eens meer hun aandacht gaan schenken."

Tot zoover de Heer *H. M.* Wat hierboven beweerd wordt voor de automobielindustrie gaat op voor een groot aantal overige takken van nijverheid; vrijwel steeds kan het invoeren van standaard onderdeelen, het laten wegvallen van den modeinvloed, een verdere arbeidsverdeeling, een beperking van het aantal modellen, tot groote besparingen leiden. Slechts ontbreekt bij de andere takken van nijverheid de scherpe tegenstelling, die in de automobielindustrie door *Henry Ford* met de economische inrichting zijner fabrieken te Detroit, in het leven werd geroepen.

De rol van „gangmaker voor economisch beheer", die *Ford* voor de automobielindustrie op zich heeft genomen, is in de overige industrieën nog niet bezet, of beter uitgedrukt, we weten nog niet dat ze bezet is.

Samenwerking tusschen Accountants en Ingenieurs

Dr. Ir. *J. Goudriaan Jr.* heeft in een redevoering op de oprichtingsvergadering van het Nederlandsch Instituut voor Efficiency o.a. gezegd:

„Vooral tusschen ingenieurs en accountants, tusschen den administratieven en den technischen tak der bedrijfsleiding bestaat thans nog veelal een verwijdering, een onbekendheid met elkaars gedachtenwereld, die voor de efficiëntie van het bedrijf nadeelig is. Beide groepen kunnen van elkaar leeren; beide willen nu aan het nieuwe instituut medewerken en deze samenwerking belooft niet alleen de wetenschappelijke ontwikkeling der bedrijfshuishoudkunde ten goede te komen, maar zal ook in de dagelijksche praktijk van het bedrijfsleven tot betere verhoudingen, tot meer wederzijdsche waardeering kunnen leiden."

Het lijkt ons dat het zaad, dat op den vijftienden accountantsdag van het Nederlandsch Instituut van Accountants werd gezaaid, nog slechts weinig wortel heeft geschoten. Ook toen werd dezelfde klacht geuit. Zou het niet verstandiger geweest zij op een dergelijke verwijdering, zelfs indien zij bestaat, bij het stichten van een vereeniging waarin beide groepen zullen samenwerken, en waarin zij gezamenlijk leiding zullen moeten geven, niet zoo sterk de aandacht te vestigen?

Kostprijscalculatie bij Banken

Vooral bij de groote banken in binnen- en buitenland hebben de meer efficiënte arbeidsmethoden ingang gevonden. Het ligt derhalve voor de hand dat door meerdere getracht werd en nog

wordt om de met deze nieuwe methoden bereikte resultaten in cijfers tot uitdrukking te brengen.

Het algemeene onkostencijfer wordt door zooveel factoren beïnvloed, die geheel los van de arbeidsmethoden staan, dat daaraan geen enkele beteekenis in dit opzicht kan worden toegekend.

In het Augustusnummer van het Zeitschrift für Handelswissenschaft und Handelspraxis troffen wij een zeer lezenswaardig artikel over „Kalkulationen im Bankbetriebe" van de hand van Prof. Dr. *G. Obst*. Deze wijst er op, dat, met uitzondering van de arbitragetransacties, aan de calculatie zoo goed als geen aandacht wordt geschonken, en dat de rente en provisie tarieven „rein gefühlsmäszig" worden bepaald.

Vooral in banken met meerdere bijkantoren is de kostensplitsing uiterst moeilijk, omdat de bijkantoren arbeid voor het hoofdkantoor doen en omgekeerd het hoofdkantoor werk voor de bijkantoren verricht. Bij het Credit Lyonnais te Parijs kwam in 1902 een calculatie voor die veel gelijkt op de calculatie van industrieele ondernemingen die massaproductie hebben. Op het hoofdkantoor was een speciale afdeeling, die alle transacties voor de bijkantoren, voor zoover ze door de centrale behandeld moesten worden, verwerkte. De kosten van deze speciale afdeeling werden over de gezamenlijke bijkantoren op de volgende wijze omgeslagen. Ieder transactiee van een bijkantoor, of het een wisseltransactie, een effectenkoop, of een couponkoop was werd als één eenheid aangenomen, onverschillig het bedrag dat ermede gemoeid was. De kosten per transactie werd verkregen door de totale kosten der speciale afdeeling te deelen door het totaal aantal eenheden van alle bijkantoren tezamen, en het aandeel van ieder bijkantoor werd vastgesteld door het aantal transacties te vermenigvuldigen met de kosten per eenheid. Hoe de kosten, die de bijkantoren voor het hoofdkantoor maakten, verrekend werden, wordt niet aangegeven.

De Amerikaansche banken zijn ook reeds een 25-tal jaren bezig met calculaties, die zich echter meer bewegen in de richting van het bepalen welke clientenrekeningen voor de bank onvoordeelig zijn; deze rekeningen worden dan zooveel mogelijk afgestooten. Op welke wijze men echter werkt is niet bekend.

In Duitschland is kort geleden een desertatie verschenen van de hand van *W. Hasbach* die meent dat een vérdoorgevoerde kostprijsberekening bij banken mogelijk is, in hoofdzaak op grond van het feit dat de onmogelijkheid er van nog nooit werd aangetoond (hetgeen een eigenaardige bewijsvoering is). Hij komt tot vrijwel analoge uitspraken als de schrijvers over kostprijsvraagstukken bij industrieele bedrijven. De beoordeeling van de zuinigheid van het bedrijf, een basis te zoeken voor de te berekenen tarieven, afdeelingscalculatie, stukcalculatie, credietcalculatie, rekeningcalculatie worden behandeld. De verdeeling der onkosten vindt ook op de bekende wijzen plaats; in verhouding van de ingenomen ruimte, van de tijden etc. etc. Zoo komt de schrijver tot een kostprijs voor iedere transactie.

Prof. Dr. *Obst* neemt een geheel ander standpunt in. Hij meent dat de banken niet meer in een positie zijn, dat zij van iedere transactie de opbrengst tegenover de kosten behoeven te plaatsen, want dat zij een andere functie, in het verkeer bekleeden dan alleen winstmaken. Hij meent dat een vérdoorgevoerde kostprijsberekening de onkostenrekening noodeloos zou verzwaren en ook bestrijdt hij de meening dat de kostprijsberekening bij banken een andere beteekenis zou hebben dan alléén om tot een beoordeeling te kunnen komen van de zuinigheid van het bedrijf. *Obst* vindt het belangrijk dat de banken, door het invoeren van arbeidbesparende methodes en door het gebruik van machines de kosten zooveel mogelijk drukken.

Het is ons bekend dat een onzer grootste bankinstelligen zich reeds geruimen tijd met vérdoorgevoerde kostprijsberekeningen bezig houdt. Zou het niet mogelijk zijn dat één onzer lezers eens iets mededeelde van hetgeen hier in Holland op dit gebied reeds bereikt is?

Efficiëntie in IJzergieterijen

In „De Ingenieur" van 9 Januari j.l. schreef Prof. Ir. *D. Dresden* onder reisindrukken van een bezoek aan de mechanische industrie van de V. S. o.a.

Voor het poetsen van gietstukken gebruikt men hoe langer hoe meer de installaties met water onder hoogen druk. In afzonderlijke gepantserde kamers wordt het gietstuk op een draaitafel gezet en door stralen die met een druk van 30 atmosfeer uit zware mondstukken spuiten wordt alles verwijderd, met inbegrip van zware steunijzers enz. Bij Allis Chalmers poetst men nu met 22 man evenveel (300 ton per dag) als vroeger met 125 man.

HET ONDERSCHEID TUSSCHEN DE VERANTWOORDELIJKHEID IN DE UITOEFENING VAN DE PRIVATE EN DE PUBLIEKE TAAK VAN DEN ACCOUNTANT.

Op 13 Mei j.l. werd voor de Amsterdamsche Vereeniging van Assistenten van het Nederlandsch Instituut van Accountants een debat-avond gehouden over bovenstaand onderwerp tusschen de heeren *R. A. Dijker* en Dr. *A. Sternheim*, die hun standpunt in resp. 12 en 10 stellingen hadden vastgelegd, welke wij hieronder laten volgen.

Stellingen

van Dr. A. STERNHEIM

1. De bezwaren, ingebracht tegen de methode van „De Accountantscontrôle" betreffen niet de paedagogische beteekenis doch uitsluitend de vraag of deze practisch toepassing kan vinden.

2. De bedoeling van „De Accountantscontrôle" is den aanstaanden accountant consequenties bij te brengen, die er verbonden zijn aan den arbeid van den accountant, welke ten grondslag ligt aan een door hem aanvaarde verantwoordelijkheid.

3. Het onder bepaalde omstandigheden niet kunnen aanvaarden dezer consequenties in wat men noemt „de prktijk", zijn op zichzelfstaande problemen, waaromtrent de practisch werkende accountant tot een redelijke oplossing moet komen. Het principieele, waaruit de consequenties voortvloeien, blijft echter onaangetast.

4. Hoe grondiger de aanstaande accountant den objectieven beroepseisch machtig is, hoe minder moeilijk het hem zal vallen om een vitale oplossing te vinden der moeilijkheden, welke de practijk biedt.

5. Er zijn wel bezwaren tegen „De Accountantscontrôle" in te brengen in zooverre meerdere opvattingen tot verzet uitlokken, maar de bezwaren zijn op zichzelf niet in een algemeen verband te formuleeren. Men zou dus geen leergang van de ac-